

21.10.2016

Dnro KEHA/3556/2016

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Lausuntopyyntö MMMO23:00/2011, 30.9.2016

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE KALASTUKSESTA TENOJOEN VESISTÖSSÄ NORJAN KANSSA TEHDYN SOPIMUKSEN HYVÄKSYMISESTÄ SEKÄ LAEIKSI SOPIMUKSEN LAINSÄÄDÄNNÖN ALAAN KUULUVIEN MÄÄRÄYSTEN VOIMAANSAATTAMISESTA JA SOVELTAMISESTA SEKÄ KALASTUSLAIN MUUTTAMISESTA

Lapin elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus kalatalousviranomaisena lausuu asiakohdasta seuraavaa.

Toimeenpanolain 8 §: Tähän muutosehdotus "Alueella toimivaltainen kalatalousalue vastaa kalastuslupien myynnin järjestämisestä 1.1.2020 lukien tai sitten kun siihen on toiminnalliset valmiudet"

9 §: Vakinaista asumista vähintään 7 kuukautta lupakautta edeltävän vuoden aikana ja kirjoilla Utsjoella 31.12. edeltävänä vuonna. Lupaa hakevan on lupaviranomaisen pyynnöstä esitettävä luotettava selvitys vakinaisesta asumisesta.

12 §: Tässä kohdassa tulee tehtäväksi viranomaisen hallintopäätöksiä ja minkälaiset mahdollisuudet kalatalousalueella on niitä tehdä? Käsityksemme mukaan, niitä voi tulla huomattaviakin määriä, varsinkin uuden säännön toteuttamisen alkuvaiheessa, ennen kuin tilanne on vakiintunut. Ratkaisuihin tullessaan valittamaan myös ylempiin oikeusasteisiin ja siihen tarvitaan resursseja.

Lupia voisi ostaa vain tilan numeroa vastaan. Tilat, joilla on oikeus saada lupia täytyy olla etukäteen tiedossa (luettelo maanmittaustoimistosta). Luvan voisi ostaa kuka tahansa tilan omistaja, mutta lupaa lunastaessaan hänen pitää näyttää toteen omistuksensa tilasta. Luvan pitää olla tila/henkilökohtainen ja sitä ei voi luovuttaa.

Todennäköisesti näitä lupia ei voida varata tai myydä netissä vaan ne on myytävä paikalla esim. paikallisluvanmyynnin yhteydessä, jossa ao. luvanostajan oikeus lupaan voidaan tarkistaa. Tämä tarkoittaa sitä, että tähän varattu kiintiö on ennakkoon otettava pois turistilupien kiintiöstä. Jos lupia ei lunasteta, niin ne eivät kerkeä palautumaan turistiluviksi. Tämä on hankalasti hallittava asia.

Lisäksi se tarkoittaa sitä, että paikallisluvanmyyntiin tarvitaan yksi henkilö lisää, koska oikeuksien tarkastamiseen menee aikaa.

21.10.2016

Luvulle tulisi harkita myös ylärajaa esim. max. 10-20 lupaa/tila.

Tähän liittyy avoimena olevia kysymyksiä, jotka pitäisi ratkaista, ennen kuin lupien myynti on mahdollista. Eli miten osuusluku saadaan eri osakaskuntien kesken yhdenmukaistettua (aikataulu ym. kysymykset) ja miten yksityisten vesipalstojen ja porotilojen osuudet arvioidaan. Mistä on saatu 0,5 osuusluku ja voidaanko sitä käyttää kaikkien osakaskuntien alueella?

13 §: Seurantaryhmän tarpeellisuutta voisi vielä harkita, jos paikalliset näkemykset voidaan huomioida jo muissa kohdissa.

15 §: Muualla kuin jokilaaksoissa vakituisesti asuvilla kalastusoikeuden haltijoilla kohta esitetään muutettavaksi seuraavasti. ”Muualla kuin Tenojoen vesistön jokilaaksoissa vakinaisesti asuvilla kalastusoikeuden haltijoilla, jonka osuusluku rajajokialueella sijaitsevasta yhteisestä vesialueesta on 0,5 tai joka omistaa sitä vastaavan yksityisen vesialueen, on oikeus rekisteröidä yksi vene **tilaa kohti**.

16 §: Muutos kohtaan ” Rekisteröinnin yhteydessä veneen omistaja saa sen yksilöivän rekisteritunnuksen, jonka asentamisesta hän on velvollinen huolehtimaan. Tunnusta ei saa luovuttaa toiselle ja sen tuhoutumisesta tai katoamisesta on heti ilmoitettava **rekisteristä vastaavalle**, joka ilmoittaa siitä Liikenteen turvallisuusvirastolle.” Tämä siksi, että liikenteen turvallisuusvirasto ei päättää kenelle veneoikeudet kuuluu, vaan siitä päättää rekisteröinnistä vastaava taho. Tällä hetkellä siis Ely-keskus.

Vakinaisesti asuvilla kalastusoikeuden haltijoilla pitäisi olla oikeus vain kahteen veneeseen. Se riittää, koska yksi vene voi olla verkkoveneenä ja toinen soutukäytössä.

Muualla asuvien kalastusoikeuksien haltijoiden tulee saada rekisteröidä korkeintaan yksi vene **tilaa** kohti. Ei niin, että kaikilla tilan omistajilla (voi olla kymmeniä) on oikeus rekisteröidä yksi vene.

Veneet pitää olla henkilöiden ei esim. yritysten tai perikuntien nimissä, jotta oikeuksia veneiden lukumäärään voidaan seurata.

17§: Kyltit täytyy palauttaa rekisteristä vastaavalle taholle! Ei liikenteen turvallisuusvirastolle! Lisäksi pitäisi olla kohta, että Tenojoen venerekisterissä olevia veneitä ei saa käyttää muualla kuin Tenojoen vesistöalueella. Tällä vähennetään veneiden liikkumista muille vesistöalueille ja pienennetään riskiä lohiloistartunnalle.

Lisäksi on huomioitava, että miten lupatulot palautetaan uuden säännön mukaisesti vesialueen omistajille. Nykyisin se tehdään kahden komiteamietinnön mukaisesti rantakilometrien, aluekohtaisen saaliin ja kalastuspaineen perusteella. Olisi arvioitava, että onko näihin jakoperusteisiin muutostarpeita.

Olellaisena osana Tenojoen kalastussopimusta on myös sivuvesisääntö. Kerkiääkö uusi sivuvesisääntö ensi kesäksi. Jos ei, niin päättyykö nyt voimassa oleva sivuvesisääntö? Uudelle säännölle tulee kiire, muuten voi käydä niin, ettei esim. Ylä-Pulmankijoki ole enää rauhoitettu ensi kesänä.

21.10.2016

Lausuntomme liitteenä on Utsjoella paikallislupia ja venerekisteriä hoitaneen lupamyynnin Ursula Waltarin käytännön näkemyksiä, jotka pyydämme myös ottamaan huomioon.

Kalatalousasiantuntija

Kare Koivisto

Kalatalouspäällikkö

Pentti Pasanen

Tämän lausunnon alkuperäinen allekirjoitettu kappale on arkistoitu Lapin ELY-keskukseen.

LIITE Ursula Waltarin lausunto

LIITE

21.10.2016

Lausuntopyyntö MMM023:00/2011

Hyvät viestini vastaanottajat,

Tenon venerekisteristä ja paikallislupien myynnistä käytännön tasolla jo vuosia vastanneena kommentoin pyynnöstä pykälä 15, 16 ja 17.

Käytännön asiantuntijana herätän lisäksi kysymyksiä, jotka tulevat auttamattomasti vastaan sillä hetkellä, kun asiakas tulee vuonna 2017 ostamaan Tenon kalastuslupaa tai hän haluaa lisäksi:

1)ensirekisteröidä veneensä

2)tehdä veneen omistajanvaihdosilmoituksen

3)pyytää poistamaan veneensä rajajokiosuuden rekisteristä, joko toistaiseksi kalastuskäytöstä, tai halutessaan myydä veneensä muualle Suomeen tai ulkomaille

4) tehdä ns. lopullisen poistoilmoituksen rajajokiosuuden/valtakunnallisesta venerekisteristä, mihin Trafi vaatii kirjallisen selvityksen poiston syystä (vene poltetaan, muuttuu perunapelloksi, kukkapenkiksi tms eikä palaudu enää milloinkaan vesille).

Muistutan, että nykyään tulee kaikki 5,5 m tai sitä pitemmät veneet rekisteröidä.

Rajajokiosuudella kalastuskäytössä olevat veneet ovat aina rekisteröintivelvollisia, riippumatta veneen pituudesta. Lisäksi Tenon kalastusveneet saavat erillisen etuliitteen (FIN) valtakunnallisen rekisteritunnuksensa eteen, jotta niiden tiedetään harjoittavan kalastustoimintaa ja veneet erottuvat siten myös Norjan vastaavista (NO) lisäosalla varustetuista tunnuksista.

15 §

Veneen rekisteröinti

-Kalastuskäyttöön tarkoitettu vene on pituudestaan huolimatta **aina rekisteröitävä rajajokiosuudella** Veneen tunnus on varustettu valtakunnallisella maatumnuksella. (Veneen perämöötörin maximito on erikseen määrätty Trafien säännöissä)

- Onko syytä säilyttää vielä **ruokakuntakohtainen kolmen veneen rekisteröintioikeus?** Pienemällä rekisteröintioikeudella voitaisi karsia lukuisia veneitä pois, sillä kahdella veneellä tullaan toimeen ja estetään harmaata taloutta.

Joukko kalastusoikeudellisia sekä oikeudettomia paikkakuntalaisia harjoittaa harmaata liiketoimintaa luovuttamalla yhden tai ylimääräiset veneensä korvausta vastaan mökkiläisille, joilla ei ole oikeutta veneen rekisteröintiin. Tämä toiminta on veronkiertoa ja syö lisäksi paikallisten venevuokrausta harjoittavien matkailuyrittäjien leipää.

Toiminta on omiaan kertoamaan siitä, että ei ole mitään tarvetta antaa oikeutta kolmeen veneeseen, koska niille ei näytä kaikilla olevan omaa käyttöä.

Ehdotan paikallisiin ruokakuntiin kahden veneen oikeutta kalastusoikeudellisille ja yhtä venettä kalastusoikeudettomille.

- "**Kalastusmatkailuliiketoiminta**" on määriteltävä tarkemmin ts. minkälainen liiketoiminta oikeuttaa rekisteröimään 15 venettä. Perinteisesti ollaan pidetty majoitus- ja ravitsemuspalveluja, vene/perämöötöri vuokrausta, soutu palveluja kalastusmatkailua harjoittavana liiketoimintana.

Vuosien varrella on yhtä sun toista osakeyhtiötä tai toiminimeä pyrkinyt 15 veneen omistajaksi. Kysynkin, onko kalastusmatkailuliiketoimintaa esim. taksiryitys, pelkkä ravintola/kahvila/kioski, ruoka-kauppa, hierontapalvelut, kampaamo/parturi, vaapunvalmistus ja peronsidonta, käsityömyynti, kirjailijan työ jne? Kaikkihan nämä palvelevat kalastusmatkailijoita tarvittaessa, mutta rajaa olisi tarkennettava säännössä ja turvata siten "oikeiden" kalastusmatkailua harjoittavien toimentulo.

21.10.2016

Nykyisellään vaditaan, että **yrittäjä rekisteröi yrityksensä kotipaikaksi Utsjoen** ja omistaja/enemmistöosakkeenomistaja on paikallinen kalastusoikeudellinen henkilö.

On ollut ulkopaikkakuntalaisten omistamia yrityksiä, joille ei ole annettu oikeutta 15 veneeseen. On myöskin ollut yrityksiä, joista yksi osakas on ollut paikallinen kalastusoikeudellinen, minkä varjolla yritys aikanaan oli saanut 15 venettä.

Ehdotan, että kalastusmatkailuyritys tulee edelleenkin olla rekisteröitynä paikkakunnalle ja sen omistajana tai pääosakkaana on kalastusoikeuden omaava paikkakuntalainen ja liiketoiminta on kalastusmatkailua..

-Nykykäytännöllä Tenon **veneitä ei voi rekisteröidä yritysten nimiin**, vaan aina henkilönimellä/nimillä, jolloin yhdellä venellä voi olla useampi omistaja. Lisäksi veneellä voi olla yksi tai useampi haltija. Omistajia tulee olla vähintään yksi.

Kannatan nykykäytäntöä, että vene rekisteröidään vain henkilön nimiin. Tällöin voidaan paremmin valvoa oikeutta veneen rekisteröintiin.

-Kimppakämpät, joita omistavat kalastusoikeudelliset ulkopaikkakuntalaiset on ohjeistettava nimeämään joku osakkeenomistajista kämpälle tulevalle veneelle omistajaksi. Vastaavanlaisesti kuin yrityksen veneet ovat omistajan ja hänen ruokakunnan nimissä.

-Tämän pykälän kolmannessa kappaleessa mainittu **yksityinen vesialue** tarkoittanee porotilojen vetä. Miten käy oikeuksien kanssa, kun porotiloja myydään uudelle omistajalle, joka ei ole paikkakuntalainen eikä poronomistaja?

Siirtyvätkö oikeudet valtion myöntämiin vesiin myös uudelle omistajalle? Onko uudella omistajalla oikeus veneenrekisteröintiin?

-Sitten on suuri joukko **jakamattomia tiloja**, joissa voi olla osakkaita useammasta kymmenestä saataan tai kahteen henkeä. Jos kukaan pesän osakkaista ei asu Utsjoella/Inarijokivarressa, kuka on se, joka voi rekisteröidä veneen? Pesänhoitajako?

Yksi osakkaista voi asuttaa kalastusoikeudellista kantatilaa ympärivuotisesti, jolloin tapausta on nykykäytännöllä sovellettu siten, että hänen nimissään/ruokakunnassaan on toisten suostumuksella kolme venettä,

Vanhaa perua on paljon **jakamattomia tiloja**, joiden osakkaat tai osa heistä asuvat paikkakunnalla ja ovat aikanaan saaneet virheellisesti rekisteröidä nimiinsä kolme venettä per osakas. Tämä ei ole oikein, mutta saavutetuista eduista ei haluta luopua. Tähän on tultava nyt selkeä sääntö jakamattomille tiloille.

-Kuolinpesä ei voi olla veneen/veneiden omistaja. Ne ovat olleet jo pitkään ongelma, koska kuolinpesät eivät hoida omistajanvaihdoksia tai veneiden myyntiä lukuisista kehoituksista huolimatta. Veneet vain seilaavat vainajien nimissä sukulaisten käytössä tai ne ovat saatettu myydä tai vuokrattu mökkiläisten käyttöön. Vrt. aiemmin mainittu harmaa talous.

-Oikeus veneenrekisteröintiin on luonnoksen mukaan 15 vuotiaalla. Trafim mukaan veneen haltijana voi olla vielä nuorempikin, mutta tällöin veneen omistajana on oltava esim. toinen vanhemmista.

Herätän kysymyksen **15 vuoden ikäisen veneen omistajasta vastuun osalta.** Kun/jos jotain sattuisi silloin, kun tämä 15 vuotias tai sitä nuorempi veneenhaltija on soutamassa maksavalle asiakkaalle, kuka on vastuussa mahdollisesta onnettomuudesta? Eikö se ole vanhin?

21.10.2016

Siksi ehdotan vasta 18 vuoden ikää oikeudeksi rekisteröidä vene omiin nimiinsä. Veneen haltijana voisi olla 17 v tai sen alle, mutta vanhempi tietää vastaavansa kaikesta, souti hänen jälkeläisensä asiakkaita tai ei.

-Pykälän viimeisessä kappaleessa "**Veneen omistajan on esitettävä selvitys veneen rekisteröinti-oikeutta koskevista seikoista.**" tulee olemaan erittäin hankala käytännössä.

Nykykäytännöllä luvanmyynnissä/venerekisteröinnissä myyjällä on ollut erillinen maistraatin toimittama luottamuksellinen nimi/osoitetieto, jolla on voitu tarkistaa ko. henkilön paikkakuntalaisuus. Kirjoillaolo paikkakunnalla ei ole sinänsä ollut mikään tae paikkakunnalla vakituisesti asumisesta. Tämän asian tiimoilla on ollut väärinkäytöksiä aina käräjäoikeuteen asti.

Millä asiakirjalla riittävä selvitys voidaan antaa? Kiinteistörekisteristä tilaamallaan otteellako vai miten? Lähimpään maanmittaustoimistoon matkaa on 170 km. Vrt. 12 § mom.3.

Se on helppo sanoa luonnoksessa yhdellä lauseella, että on esitettävä selvitys, mutta käytännössä, luvanmyyntitilanteessa, kun ulkopaikkakuntalainen kiinteistönomistaja tulee toisesta päästä Suomea täynnä kalastusintoa joko omalle tai kimppekämpälleen, eikä mukaan olla osattu/muistettu/tiedetty ottaa mitään dokumentteja, millä antaisi vaaditun selvityksen, niin siihen loppuu lomatunnelma!

Oli sitten yksi tai 10-15 kiinteistönomistajaa yhdellä kimppekämpällä, niin miten tarkistetaan, onko joku osakkaista jo omalla lomavuorollaan ostanut luvan?

Yksistään paikallislupien myynnissä noin 750 henkilölle 1,5 kk:n aikana on niin hektinen ajanjakso, ettei siinä ole aikaa väitellä ko.henkilön oikeuksista kalastuslupa- ja moneenko lupavuorokautteen se oikeuttaa. Sen päälle luvanostaja on vaatimassa vielä veneensä rekisteröinnin tapahtuvan heti. Sanon suoraan ja monivuotisella kokemuksella, että nyt alkavat ovet taas paukkua ja lujasti,..

16 §

Rekisteritunnus

-Sanottava selkeästi jo säännössä, että **rekisteritunnus on venekohtainen** ja piste.

Vene saa tunnuksensa ensirekisteröinnissä, mihin tarvitaan luovutuskirja/kauppakirja, veneen pituus, leveys, syväys, valm.vuosi, valmistaja, valmistusmateriaali, väri ja käyttööottopäivä sekä perämoottorin tiedot tunnustenumeroineen. Lisäksi omistajan sekä mahd.haltijan täydelliset henkilötiedot.

Tunnus on kiinnitettävä veneeseen ja sitä **ei saa siitä omatoimisesti poistaa** muulloin, kuin omistajan palauttaessa sen valtuutetulle sopimusrekisteröijälle, jolta se on saatu toistaiseksi veloituksetta.

Kun/jos vene vaihtaa omistajaa myyntinä/luovutuksena/lahjana/perintönä tms. ja pysyy rajajokialueella kalastuskäytössä, **seuraavat tunnuksat aina venettä** (vastaavasti kuin autojen rekisterikilvet ovat elinikäiset.).

-Kun vene myydään muualle tai muuhun kuin kalastuskäyttöön rajajokialueella tai ulkomaille, esim. vastarannalle Norjaan tai Torniojoelle, Lemmenjoelle jne. **veneen tunnuksat on välittömästi, eikä mitään 3 kuukauden kuluttua, palautettava sopimusrekisteröijälle**, joka on se taho, joka tekee poiston, ei veneenomistaja.

-Karu tosiasia on se, että uskon edelleenkin olevan veneenomistajia, jotka myyvät pelkkiä tunnuksia tai veneitään tunnuksilla tai ilman, jolloin hinta on kuulemma erilainen. Omistajanvaihdosilmoituksista

21.10.2016

veisataan viis. Tunnuksia siirretään vain kylmästi veneestä toiseen, omiin tai väärin veneisiin ts. niiden veneisiin, joilla ei ole oikeutta rekisteröintiin.

Laittomia veneitä on rekisterissä arvioni mukaan 30-50 kpl, huomattavasti enemmän, jos laskeetaan myös em. jakamattomien tilojen eri osakkaille aikanaan virheellisesti myönnetty kolme venettä sekä kaikki vuosien takaisten kuolinpesien veneet, joille kukaan ei tee mitään.

-Tästä villistä touhusta päästäisi eroon vain siten, että **kaikki nykyiset ja tulevat uudet venetunnukset uusitaan eri värisiksi** (nyk. keltaisella pohjalla musta teksti/numerot).

Kalastusoikeudelliset ja oikeudettomat saavat tietyn väriset tunnuksset ja yrityskäytössä olevat veneet toisen tunnusvärin. Uudet tunnuksset luovutettaisi luvanmyynnin yhteydessä selvitystä vastaan siitä, saako yhdet, kahdet vai 15 tunnusta.

Tunnuksien valmistamisesta vastaa edelleen sopimusrekisteröijä.

-Värien vaihtoa kehotan harkitsemaan todella vakavasti, koska venerekisteriä ei saada muuten ajan tasalle ja lailliseksi ja yrittäjyyttä näkyväksi. Omistajat eivät tottele kirjallisia eikä suullisia muistutuksia tunnuksien väärinkäytöistä, vaikka apuna ovat olleet oman kalastusvalvonnan lisäksi tulli, poliisi ja rajavartiolaitos.

ELY-keskusta on kehoitettu tekemään jopa rikosilmoitus, jos omistajaa ei muutoin saada noudattamaan viranomaisen määräystä.

17 §

Veneen poistaminen rekisteristä.

Käytännössä tapahtuu niin, kun joku ei täytä enää veneen omistajuutta koskevia ehtoja, antaa ELY kirjallisen kehoituksen tai soittaa tutummalle veneenomistajalle ja pyytää palauttamaan tunnuksset tiettyyn päivään mennessä, vain muutaman päivän sisällä.

Mikäli henkilö ei palauta niitä määräajan kuluessa, ilmoitetaan kirjallisesti, uudelleen, että vene on poistettu Tenon rekisteristä, minkä seurauksena se on nyt laitton ja käyttökiellossa. Tunnukset voidaan poistaa vaikka keskellä jokea.

Rekisteristä poistoon ei tarvita kolmea kuukautta, eikä tunnusten palauttamiseen kahta.

Poiston Tenon venerekisteristä tekee aina sopimusrekisteröijä, ei veneen omistaja. Tämä käytäntö on sovittu sopimusrekisteröijän ja liikenneturvallisuusviraston kesken.

Yksityishenkilö voi tehdä poistoja vain valtakunnallisen venerekisterin sivuilla.

Oletetaan, että paikkakuntalainen muuttaa toukokuussa pois Utsjoelta ja saisi kehoituksen palauttaa veneen tunnuksset 3 kk:n päästä. Tällöin hän saisi pitää veneen koko tulevan kalastuskauden ja tienata muuttorehät vuokraamalla veneensä koko kaudelle jollekulle kiinteisomistajalle lisäveneeksi tai kimppamökille, joka ei saa oikeutetusti kuin yhden veneen, jos sitäkään. Käytännön kokemuksesta tiedetään, miten ja millä kaikilla keinoin eri "porsaanreikien" kanssa puljataan.

Tässä pykälässä olevat sanat "**viimeistään kolmen kuukauden kuluessa**" tai "**kahden kuukauden kuluessa**" ovat käytännössä pelkkää sanahelinää, jos nihin ei liitetä riittävän tiukkoja sanktioita.

Ehdotan tunnuksen palautusmääräystä tämän tapaiseen sanamuotoon "viipymättä, mutta viimeistään 1 kk:n kuluessa. Määräyksen noudattamatta jättämisestä seuraa tutkintapyyntö poliisiviranomaiselle."

Eikö venekilvillä muka puljata, jos osa entisistä veneenomistajista ei suostu palauttamaan laittomia tunnuksiaan seitsemään vuoteen! Palautuskehoituksia on annettu niin suullisesti kuin kirjallisesti, mutta mitään ei tapahdu!

21.10.2016

Ursula Waltari
määräaikainen Lapin ELY-keskuksen
avustaja/venerekisterivastaava